

Medicinska kongresser – ett förslag till ökad nytta

Hur kan utnyttjandet av kongressdeltagande förbättras så att utdelningen för hälso- och sjukvård och för forskningen blir bästa möjliga? Svenska läkare som under en kongress blivit övertygade om värdet av där meddelad ny kunskap bör informera sin specialitetsförening. Föreningen bör därefter utreda frågan, informera sina övriga medlemmar och till slut verka för att den nya kunskapen tillämpas. Det föreslår Rolf Zetterström, som hoppas att åtminstone någon av den svenska läkarkårens delföreningar skall nappa på förslaget.

I mitten av maj 2007 bevistade jag tillsammans med cirka 1 100 andra deltagare den 40:e kongressen för »European Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology and Nutrition« (ESPGHAN) på Catalonia Palace of Congresses i Barcelona. Föredragen, som ofta hölls i tre parallellsektioner mellan klockan 8 på morgonen och klockan 19 på kvällen, var flitigt besökta.

ESPGHAN bildades 1967 på initiativ av Lundaprofessorn Bertil Lindqvist och ett tiotal andra europeiska gastroenterologer. Eftersom jag sedan 1969 deltagit i ett flertal av föreningens kongresser har jag fått perspektiv på dess verksamhet och betydelse. Utan tvivel har föreningen på olika sätt bidragit till att utveckla sina ämnesområden och kanske gjort detta bättre än många andra internationella medicinska sällskap.

Förutom att organisera årliga kongresser har föreningen tillsatt expertkommittéer som utarbetat riktlinjer för hur ny kunskap inom olika aktuella områden skall tillämpas. Kliniskt användbara slutsatser har sammanställts rörande lämplig avvänjningskost, behandling av diarrésjukdomar, tarmfloras sammansättning och betydelse samt kriterier på diagnosen celiaki. En svensk

eller nordisk deltagare har ingått i flertalet av dessa expertgrupper.

De av kommittéerna grundligt utarbetade slutsatserna publicerades till en början i Acta Paediatrica. Efter det att sällskapet grundat den egna tidskriften »Journal of Pediatric Gastroenterology, Hepatology and Nutrition« har de tillkännagivits där. Även i andra avseenden har denna tidskrift blivit dess forum.

ESPGHAN har också på andra sätt bidragit till den kliniska utvecklingen inom sina områden än genom de slutsatser som framlagts av dess expertkommittéer. Föreningen har således organiserat speciella möten och kongresser med syfte att stimulera unga pediatrikers forskningsaktivitet och då framför allt i länder med låg forskningspotential. I årligen återkommande sommarkurser har unga gastroenterologer fått lära sig hur nya metoder för diagnostik och terapi, såsom endoskopi, skall utnyttjas. Den svenske pediatrikern Yigael Finkel har ägnat ett omfattande arbete åt denna verksamhet.

Även om ESPGHANS namn syftar på dess europeiska hemhögrighet samarbetar sällskapet med sin amerikanska syster-

organisation och med resten av världen sedan slutet av 1980-talet. Antalet utomeuropeiska föredragshållare och andra deltagare har därför ökat snabbt. Intresset för de svåra diarréstillstånden och de enorma nutritionsproblemen hos barn i låginkomstländerna har dock varit tämligen rudimentärt.

Genom att delta i olika aktiviteter, lyssna på föredrag och samtala med ett flertal unga och äldre deltagare, försökte jag skaffa mig en uppfattning om värdet av den kongress (Barcelona) som jag bevistade. Min huvudfråga var om den nuvarande gamla typen av kongresser fortfarande är en effektiv förmedlare av ny kunskap.

Speglar det ständigt ökande antalet kongressdeltagare ett professionellt behov hos ett stigande antal med aktuell yrkesinriktning eller är orsaken någon annan? Det kan exempelvis ha blivit en vana att delta. Frågan är om de inte för-

Foto: Manu Fernandez/Scanpix

På vilket sätt skall olika vetenskapliga sammanslutningar bedriva sin verksamhet så att utdelningen för hälso- och sjukvård samt medicinsk forskning blir bästa möjliga?

ROLF ZETTERSTRÖM
professor, redaktionen för Acta Paediatrica, Karolinska Universitetssjukhuset Solna
rolf.zetterstrom@actapaediatrica.se

aktliga utgifterna för registrering, resor, hotell och andra uppehållskostnader på totalt 10 000–20 000 kronor per deltagare motsvarar värdet för dem som inte är speciellt inbjudna. Utgifterna kanske kan användas mer effektivt? Verksamheten bör inte endast gynna resebyråer, flygbolag och hotellägare. Helt nyligen har det också ifrågasatts huruvida kongressbesöken är av så pass stort värde att de motiverar jetplanens utsläpp av växthusgas. Slutsatsen är: »Skip meetings if you can« [1].

Vetenskapligt och utbildningsmässigt samarbete nationellt och över gränserna är nödvändigt. Det är därför väsentligt att diskutera på vilket sätt olika vetenskapliga sammanslutningar skall bedriva sin verksamhet så att utdelningen för hälso- och sjukvård samt medicinsk forskning blir bästa möjliga.

ESPGHAN kan vara stolt över många av sina insatser. Det skulle dock vara av värde att veta i vilken grad de av ESPGHAN givna rekommendationerna rörande diagnostik och behandling utnyttjas inom den svenska hälso- och sjukvården. I vilken mån kommer det 20-tal svenska pediatrika gastroenterologer som deltog i Barcelona-kongressen att tillämpa och sprida där framförda slutsatser och rekommendationer? Mina egna erfarenheter gör att jag är ganska pessimistisk i detta avseende. Som exempel kan nämnas att då jag för mer än 25 år sedan föreslog Socialstyrelsen att den skulle utarbeta en handledning för behandling av akuta diarrésjukdomar i enlighet med de av ESPGHAN givna rekommendationerna, bevärdigades jag inte ens med ett svar.

Vilka kommer till tals på kongresser? Programmet för ESPGHANs Barcelona-kongress var konventionellt. I plenarsektionerna, med början kl 09.00 eller 10.00, redovisade inbjudna talare egna och andras forskningsresultat. Ett innehållsrikt föredrag hölls om epigenetik, dvs det område som tidigare benämndes arv och miljö, men som nu berikats med ny molekylär kunskap. Området har ett speciellt pediatrikt intresse, då det misstänks att miljön under fosterlivet kan påverka nästkommande generation – en hypotes som tidigare motsagts av

då rådande molekylärgenetiska uppfattning.

De flesta av de speciellt inbjudna föreläsarna var här, liksom vid andra kongresser, välkända auktoriteter. Tyvärr betar sig många av de stora elefanterna på ett divaartat sätt. Efter att ha genomfört sina solodanser försvinner många av dem till en taxi som tar dem till flygplatsen. Besvikelsen blir stor hos dem som hoppats på att de särskilt inbjudna talarna skulle delta i en allmän avslutande diskussion eller att de senare skulle få möjlighet till ett personligt sammanträffande.

Förhållandena var helt anorlunda vid den internationella pediatrika kongressen i Köpenhamn 1955, då de då »stora« inom pediatriken deltog i hela kongressen och också fanns tillgängliga för personliga kontakter. Den nu ofta förekommande programpunkten »meet the expert« eller »meet the Professor« är en god början till direkt meningsutbyte, men den kan ibland bli så pass formell att skygga nybörjare inte vågar ställa några frågor.

Ett aktivt deltagande med föredrag eller sk postrar

underlättar möjligheten till att få ekonomiskt bidrag för deltagande i en kongress. Kongressorganisatörerna blir därför överhopade med önskemål om att få framföra ett föredrag. Med stigande antal kongressdeltagare anmäls fler föredrag än vad som kan rymmas inom ramen för den tillgängliga tiden. Antingen kan en andel av föredragen refuseras eller hänvisas till slutet av någon föga besökt parallellsektion. Hög refuseringsandel leder vanligen till att unga forskare faller bort eller till att nya områden anses vara alltför speciella. Helst accepteras föredrag av etablerade forskare, även om deras framföranden inte innehåller några egentliga nyheter.

För att så många som möjligt skall få komma till tals erbjuds de som inte anses ha tillräckligt intressanta budskap att presentera sina data på en poster. Även om dessa ofta är informativa har de få besökare. Efter att ha hört ett flertal föreläsningar är det förenat med viss ansträngning att stående uppfatta aldrig så intressanta budskap, som är upphängda på en vägg. Unga forskares möjlighet att få bli hörda och därmed

stimulerade till fortsatta insatser förbättras dock om de åtminstone under 5 minuter får redogöra för sina resultat på en postersession.

Hur kan utnyttjandet av ett kongressdeltagande förbättras? Mycket av det som tillkännagivits och ventilerats på tidigare ESPGHAN-kongresser har varit av värde för hälso- och sjukvården. Detta intryck av värdet av kongresser förstärktes då jag i september 2007 hade förmånen att närvara vid mötet för European Society for Pediatric Haematology och Immunology i Aten, där endast två svenskar deltog. Uppskattade föredrag hölls inom olika ämnesområden. Kliniskt immunologiska frågor behandlades i informativa anförelser. Helt nya aspekter gavs exempelvis på diagnostik och behandling av det snabbt växande antalet kända immunodefekter.

Frågan är dock på vilket sätt denna nya kunskap kommer att tillämpas i vårt land. Det nuvarande svenska systemet för kunskapsförmedling är föga funktionsdugligt i jämförelse med det i USA, där läkarnas specialistföreningar utarbetar välgenomtänkta och allmänt accepterade riktlinjer för hur ny kunskap skall tillämpas. Denna ordning har bidragit till att USAs läkarkår har fått ett betydligt större sjukvårdspolitiskt inflytande än den svenska.

Svenska läkare, som under en kongress blivit övertygade om värdet av där meddelad ny kunskap, bör informera sin förening därom. Den aktuella föreningen bör därefter utreda frågan, informera sina övriga medlemmar och till slut verka för att den nya kunskapen tillämpas. Av det veckoblad med titeln »Primary Care« som utges av schweiziska föreningen för primärvård tycks denna metod fungera bra i Schweiz. Det är en förhoppning att åtminstone någon av den svenska läkarkårens delföreningar blir intresserad av att på föreslaget sätt ombesörja att värdefullt nytt kunnande sprids och blir allmänt utnyttjat. En kostsam kongressverksamhet bör därigenom bli till betydligt större gagn än för närvarande.

■ *Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.*

REFERENS

1. Lester B. Sustainable science. Greening the meeting. Science. 2007;318:36-8.

FLER DEBATTINLÄGG PÅ SIDAN 3474.